

Persbericht Stad Kortrijk

Stad
KORTRIJK

Donderdag 12 april 2018

Erfgoeddepot TREZOR opent in Kortrijk

De term cohousing is perfect toe te passen op de manier waarop de verschillende erfgoedorganisaties in Kortrijk en regio, zullen 'samenwonen' in het nieuwe depot. Het is de plek waar het erfgoed van de lokale besturen uit Zuid-West-Vlaanderen wordt bewaard en onderzocht kan worden. Het is ook de plaats waar de collectie van de musea Kortrijk, het stadsarchief Kortrijk en de erfgoedbibliotheek Westflandrica onderdak vinden.

Dit depot is een voorbeeld van duurzame samenwerking tussen de Provincie en de Zuid-West-Vlaamse steden & gemeentes die niet alleen kostenbesparend werkt maar ook zorgt voor een professionele bewaring en publiekswerking.

Het verhaal van het erfgoeddepot in Zuid-West-Vlaanderen startte bij de toebedeling van de regierol voor het regionaal depotbeleid aan de provincie. In 2008 onderzochten Iris Steen en Patrick Van den Nieuwenhof op vraag van het provinciebestuur hoe dit het beste kon worden aangepakt. Op basis daarvan besloot de Provincie om in te zetten op regionale depots in enkele centrumsteden: Brugge, Ieper en Kortrijk.

Duwers en trekkers

In 2011 sloten de provincie West-Vlaanderen, intergemeentelijke projectvereniging zuidwest en de stad Kortrijk een samenwerkingsovereenkomst af. Door de grote versnippering en verspreiding van het regionale erfgoed viel in 2013 de beslissing om werk te maken van een nieuw erfgoeddepot voor het zuiden van West-Vlaanderen.

De projectvereniging zuidwest bereidde sinds 2011 de komst van een regionaal depot voor. Zo werden de regionale collecties in kaart gebracht. Binnen registratie- en verpakkingsprojecten als Ten Gronde (archeologie) en de Digitalisatoren (kunsterfgoed) zijn de collecties klaargestoomd voor een verhuis naar het depot. Dit voorbereidende traject – samen met de collectiehouders uit de regio – zorgde ervoor dat dit depot afgestemd is op het erfgoed typerend voor stad en streek. Omdat Kortrijk de grootste gebruiker en ook trekker is, viel de keuze op deze centrale locatie, die ook makkelijk bereikbaar is vanuit alle gemeentes van de streek.

In 2015 verklaarde de provincie zich bereid om dit traject te begeleiden en financieel te steunen met een bedrag van max. € 2.000.000. Ook vanuit de Vlaamse overheid kon men op steun rekenen: op woensdag 27 september 2017 maakte Sven Gatz, minister van cultuur, media, jeugd en Brussel bekend dat hij 500.000 euro vrijmaakte voor de bouw van het depot.

De stad speelt haar rol als centrumstad uit door in dit dossier op te treden als trekker, bouwheer en exploitant. Voor de realisatie van het depot trok de stad Kortrijk een totaal budget uit van 5.205.000 euro incl. btw en incl. erelonen.

Exploitatie

Het zuiden van West-Vlaanderen heeft een lange traditie op vlak van samenwerking rond erfgoed, een samenwerking waarin de realisatie van een erfgoeddepot voor Zuid-West-Vlaanderen een mijlpaal vormt. Via het exploitatiemodel en de flankerende werking van de intergemeentelijke erfgoedcel, erfgoed zuidwest, wordt bewaakt dat dit in de toekomst ook zo zal blijven. Als exploitant pre-financiert de stad Kortrijk de investeringen ten aanzien van de regionale gebruikers die een bijdrage zullen leveren a rato van de effectief ingenomen vierkante meters. Ondertussen is beslist dat alle gemeentes van zuidwest hun erfgoed efficiënt in bewaring kunnen geven voor de prijs van 110 euro/m²/jaar.

Depotwerking en consultatie

In juni 2015 besliste stad Kortrijk om het stadsarchief ook in dit nieuwe depot onder te brengen. Op die manier kan de museale expertise rond bewaren meteen toegepast worden op de archiefcollecties.

In het kader van de nieuwe opdrachten van de provincies neemt stad Kortrijk vanaf 2018 de collectie, de werking & de medewerkers van Westflandrica over. Deze indrukwekkende erfgoedbibliotheek is goed voor 2 kilometer materiaal. Ze bevat een rijke collectie boeken, brochures, tijdschriften, documentatie en beeldmateriaal over West-Vlaanderen en haar geschiedenis. Bijzondere aandacht ging naar het werk van West-Vlaamse historici, de lokale geschiedenis, de Eerste Wereldoorlog en het veranderende uitzicht van de kustprovincie.

De inbreng van de know how rond ontsluiting en publiekswerking van zowel het stadsarchief als Westflandrica werken inspirerend voor de uitbouw van de depotwerking en voor adequate consultatiefunctie en begeleiding bij onderzoek. Een primeur in Vlaanderen!

Het depot is geen vergeetput. Als bezoeker kan je er terecht voor consultatie en onderzoek. Een team van ongeveer 15 medewerkers zullen er actief zijn onder de dagelijkse leiding van de nieuwe stadarchivaris / depotcoördinator Jochen Vermote.

Duurzame nieuwbouw bij R8 Kortrijk-Heule

Dit erfgoeddepot is gebouwd volgens het Denemarken-principe. Dit is een technologie, ontwikkeld en verfijnd door Larsen en Padfield, die wordt toegepast in de museale depots in Denemarken en elders.

Het erfgoeddepot vormt een compact, luchtdicht, industrieel gebouw. Technische installaties worden er sterk beperkt. In ruil fungeert de niet-geïsoleerde vloerplaat van het gebouw als natuurlijk koelelement en tijdens de winter als verwarming. Je kan het een 'natuurlijke aircó' noemen, als buffer voor temperatuurschommelingen. Ontvochtigers zorgen voor een gezonde omgeving.

Een dik isolatiepakket langs de wanden houdt de dagschommelingen van het klimaat buiten het gebouw. LED-verlichting en bewegingssensoren beperken ook binnen het gebouw het energieverbruik. Alle technische installaties, ook de verwarming, worden elektrisch gevoed. Deze keuze is gemaakt doordat het gebouw in een latere fase supplementair zal worden uitgerust met PV-panelen op het dak, waardoor een nul-energie gebouw kan gerealiseerd worden.

Het resultaat is een stabiele binnenruimte en een energieverbruik tot 10 maal zo klein als voorheen. De latere installatie van zonnepanelen maakt het gebouw zelfs méér dan zelfvoorzienend.

Inrichting

Het erfgoeddepot beschikt over: een lees-, consultatie- en documentatieruimte, bureaus en vergaderzaal, ateliers, verpakingsruimte, een kitchenette en sanitaire ruimte, een technische en circulatie ruimte. Het grote hart van het gebouw vormen de ruimte voor tijdelijke opslag en de diverse ruimtes voor permanente opslag. Het depot biedt:

3600m² bewaarruimte waaronder:

- 12,8 lopende km planken voor papier
- 288 m² voor textiel
- 1575 m² gaasrekken voor schilderijen
- 360 m² voor theaterdecors
- 1224 m² voor kleine en grote stukken
- 595 m² nood- en transitdepot
- 420 m² werkruimte
- 357 m² actieve publieksruimte
- 667 m² circulatieruimte

En de naam is... TREZOOR

Eind vorig jaar riepen zuidwest en de musea Kortrijk hun erfgoedmedewerkers en partners op om inventieve namen voor te stellen. Uit de vele inzendingen bleven vier favorieten over, bij een laatste stemmingsronde haalde de naam TREZOOR het met grote voorsprong. Het depot als schatkamer voor de regio.

DE GROTE TREK

Om en bij de 47.400 stuks telt de Kortrijkse museumcollectie en die moeten in de loop van 2018 allemaal hun bewaarplek vinden in dit nieuwe depot. Nu zijn ze nog verspreid over volgende locaties: Tuighuizen Rijkswachtstraat Kortrijk, Tuighuizen Rekkemsestraat Marke, Stadsarchief Kortrijksestraat Kortrijk, de Magerstraat Heule en de zolder van Kortrijk 1302. Later verhuizen ook nog de erfgoedbibliotheek Westflandrica uit Brugge en erfgoedstukken uit Zuid-West-Vlaanderen naar Heule. Het vertrek naar de juiste plek in het nieuwe depot vergt dus een uitgekiende voorbereiding en planning.

Voorbereiding

Al twee jaar zijn de voorbereidingen voor die verhuis aan de gang want alle voorwerpen moeten correct ID krijgen, dus geregistreerd met beschrijving, datering, afmetingen, standplaats... De conditie is dan weer van belang voor de bepaling van de verpakking en transporteisen. Alle stukken moeten zuiver en volledig clean zijn: vrij van schimmels, insecten, stof... Er kwam dus al heel wat poetswerk aan te pas maar voor de bestrijding van bijvoorbeeld de houtworm in houten objecten met de 'anoxiemethode' schakelde men externe experts in.

Volledig in eigen beheer

Om de stukken te hanteren, te verpakken en te transporteren volgens de regels van de kunst volgde het collectieteam en de technische ploeg een opleiding in art-handling. Om dit huzarenwerk te klaren is het museumteam tijdelijk versterkt met een freelance restaurateur Shirin Van Eenoooghe. Ze leidt alles in goede banen, ziet erop toe dat elk stuk de gepaste reiniging en conditiecheck krijgt en tenslotte verpakt wordt in duurzaam archiefmateriaal. Wat het verpakken betreft, is nu al rekening gehouden met toekomstige bruiklenen: hiervoor zijn flexibele transportboxen aangekocht. Voor de inrichting in het nieuwe depot gebruikt men - indien mogelijk - elementen van de bestaande rekken van de textiel- en schilderijencollectie. Het transport van de museumcollectie gebeurt volledig in eigen beheer, alleen voor hele grote werktuigen en schilderijen doet men een beroep op een gespecialiseerde firma.

De verhuispuzzel

Het verhuisplan van al die stukken vanop vijf verschillende locaties is een echt puzzelwerk en kan niet anders dan gefaseerd verlopen. De bureaus van de collega's van het collectieteam bijten de spits af, zij bemannen het depot vanaf 9 april. Tegen eind juni zijn alle stukken uit de Tuighuizen Kortrijk vervoerd en tegen eind september is dat het geval voor de museumcollectie uit het stadsarchief. Tenslotte zullen tegen eind 2019 ook de Tuighuizen Marke hun deuren sluiten. Daar ligt onder meer de grote collectie archeologie met veel aardewerk, dat nu een te hoge vochtigheidsgraad heeft en nog moet uitdrogen vooraleer te verhuizen naar het nieuwe depot. Het stadsarchief Kortrijk schakelt voor hun verhuistransport de firma Bruynzeel en Vervaeke in en zet december 2018 als eindpunt op de agenda. De erfgoedbibliotheek Westflandrica neemt haar intrek in de loop van mei 2018. De verhuis van de grote theaterdecors van de Kortrijkse Schouwburg, die erkend zijn als topstuk door cultuur Vlaanderen staan gepland in september 2018. De collectiestukken uit de regio verhuizen in de loop van 2019.

Meer info:

Architecten: Team gebouwen stad Kortrijk
Concept: Team Musea stad Kortrijk en Erfgoed Zuidwest
Studiebureaus
Tides Kortrijk : stabiliteit en coördinatie uitvoering
Ingenium nv : technieken
Vecobo : veiligheidscoördinatie
Annemers
Beeuwsaert Construct bvba : ruwbouwwerken en omgeving
Francovera nv : buitenschrijnwerk
Wycor nv : binnenafwerking
Naessens-HVAC : HVAC en sanitair
Engie Fabricom : elektriciteit
VSK electronics : toegangscontrole, branddetectie, inbraak en camera's
Coopman Orna : lift

Vincent Van Quickenborne, burgemeester - 0495 84 69 36
Wout Maddens, schepen van wonen & bouwen, onroerend erfgoed - 056 27 71 20
Rudolf Scherpereel, schepen van roerend erfgoed - 056 27 71 60
An Vandersteene, schepen van cultuur en archief - 0475 68 62 01
Arne Vandendriessche, schepen van mensen en gebouwen - 0478347832
Piet Lombaerts, voorzitter vzw stedelijke musea Kortrijk - 0475 52 10 62
Pietro Iacopucci, voorzitter zuidwest - 0478 47 73 4